

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 3 december 2009

MEDITATIE

Advent

De profeet Ezechiël profeteert in dit schriftgedeelte tegen de ontrouwe herders. Het gaat over die herders, die zichzelf op allerlei wijze bevoordeelden en zich niet of nauwelijks bekommerden om de schapen, die aan hun zorgen waren toevertrouwd.

Het ging hier niet alleen over hun leven, maar ook over de leer, naar vers 4: "De zwakken sterkt gij niet, en het kranke heelt gij niet, en het gebroke ne verbindt gij niet, en het weggedrevene brengt gij niet weder, en het verlorene zoekt gij niet; maar gij heerst over hen met strengheid en met hardigheid." Herders werden zo genoemd, namelijk koningen en vorsten of regenten, gesteld over een land en volk. Het gevolg daarvan was dus dat de schapen (het volk) van Juda en Jeruzalem als verstrooiden omzwierven. Er werd niet gezorgd voor behoorlijke weiden, waar de schapen voedsel kregen. En nu gaat de profeet Ezechiël het Woord des Heeren spreken, namelijk dat de Heere Zich ontfermen zal en scheiding zal maken, naar vers 17: "Zie, Ik

En Ik zal een enigen Herder over hen verwekken, en Hij zal hen weiden, namelijk Mijn Knecht David.

Ezechiël 34 : 23a

zal richten tussen kleinvee en kleinvee, tussen de rammen en de bokken."

O ja, de Heere zal er over opstaan en Zich ontfermen over Zijn kudde, Zijn volk. De Heere zal een enigen Herder verwekken. Er zal er dus Eén komen, er zal er Eén verwekt worden naar het eeuwig welbehagen Gods. Hij zal in de volheid des tijds op de aarde komen, verwekt op bovennatuurlijke wijze, om uit de maagd Maria, de verkorene, de menselijke natuur aan te nemen. Een enigen Herder, zulk is er maar Eén, namelijk God en mens in enigheid des persoons. Een enigen Herder, Die door de Vader verordeneerd is en als de Knecht des Vaders gezonden is. Die zal Zijn schapen, Zijn kudde, regeren, rechtvaardig,

wijs en zacht. Die Herder, namelijk Jezus Christus, is bekwaam om als enige Herder de Zijnen te weiden, van voedsel te voorzien, maar ook om als Koning de Zijnen te vergaderen en te brengen in de schaapskooi. O, welk een dierbare belofte voor een ellendig en verstrooid volk, krachtens de diepe val in Adam, ballingen, zwerwers geworden op de aardbodem. Hij, Die enige Herder, zal in Zijn liefde het verlorene zoeken en het weggedrevene wederbrengen onder Zijn scepter en regering.

Ja, het zal worden één Herder en één kudde. Dat zal zijn, wanneer straks alle uitverkorenen zullen zijn toegebracht naar Openbaring 7 : 17a: "Het Lam, Dat in het midden des troons is, zal hen weiden en zal hun een Leidsman zijn tot levende fonteynen der wateren". Dat is het doel van Christus' tweede komst, bij het eind der dagen.

Advent: verwachting, Hij komt om gans Israël te verlossen. Hoezeer dat de ontrouwe herders de schapen verwaarlozen, ja haten en verachten. Er komt een enige Herder, Die is nu gekomen, Die Zich over Zijn ellendigen ontfermen zal, redden en verlossen zal uit deze tegenwoordige boze wereld. Namelijk Mijn Knecht David, Hij, Die uit de lendenen van David komen zal, uit het geslacht Davids, naar de Schrift. Christus, Die genoemd wordt de Zone Davids. Immers, Maria is uit dat geslacht en ook Jozef, die de zoon van Jacob genoemd wordt. De beloften Gods zullen verwacht worden, er zal geen tittel noch jota van op aarde vallen. Wat een dierbare, bange tijd is er aan de komst van Christus in het vlees voorafgegaan. En toch, de belofte is vervuld geworden. Hij is gekomen, de Leeuw uit de stam van Juda.

Zo zal het nog zijn in het leven van dit volk, dat zwanger is van de belofte van verlossing en verzoening. O, kan het zo laag aflopen? Kan dat wel met genade bestaan? Zo ellendig, zo verdorven, zo goddeloos, zo onrein, zo liefdeloos, biddeloos, zo een vijand! O, houd moed, godvruchte schare,

Inhoud

88e jaargang

Nr. 10

- 1 Meditatie: Advent
- 2 Bijbelstudie: De oorsprong van alle mensen (21)
- 3 Het Heilig Avondmaal en de drie stukken (1)
- 5 Ziekten in de bijbel: Ziekten in de eindtijd
- 6 Werken voor de Kerk
- 8 In goede orde
- 9 Boekennieuws
- 10 Kerknieuws
- 10 Berichten
- 11 Kerkdiensten

houd moed: Zie, Hij zal gewisselijk komen en niet achterblijven. "Al waren uw zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw; al waren zij rood als karmozijn, zij zullen worden als witte wol." Wat is het voor die arme herders meegefallen in het donkerste van de nacht. En ziet, Hij is gekomen, ook voor hen, de Zaligmaker, Welke is Christus, de Heere, in de stad Davids.

Dat zulk een Kerstfeest eens mocht doorleefd worden, dan komt blijdschap na veel smarten. "O dierbaar Kind, o stof van vreugd, geschenk van 't Alvermogen." Zo zal die enigen Herder, namelijk Christus, Zijn schapen weiden en bijeenvergaderen en als Koning heersen, hoe donker, benauwd en bang het worden zal vanwege de rechtvaardige oordelen. Maar zij, die armen en ellendigen en nooddruftigen, zullen behouden worden als door vuur.

Arme wereld, arme godsdienst om zich te vermaken met kerstboom, kerstlicht, kerstkransen enz., maar zonder Jezus, zonder behoefte aan die Zaligmaker. O, smeeek en roep om de onderwijzing en verlichting door de Heilige Geest, om in te blikken in de stal van ons hart, dan geen behoefte aan kerstversiering, maar een smeeken om een Borg voor onze schuld en een God voor ons hart.

Welk een wonder van genade is het, dat door de komst van Christus, in het vlees, zondaren - die liggen in die geestelijke doodsstaat - nog wederge-

boren kunnen worden en met God verzoend, maar dan alleen door die enigen Herder, Die door lijden en sterven de schuld betaald heeft, de

hel voor Zijn volk gesloten en de hemel ontsloten heeft.

Rijssen,

ds. J. Mol

BIJBELSTUDIE

21

De oorsprong van alle mensen

Psalm 139:15-16

We vinden bij de allerheiligsten in dit leven dezelfde ootmoedige belijdenis. David sprak over zijn begin en wees naar de grote Pottenbakker: 'Uw ogen hebben mijn ongeformeerde klomp gezien'.

Zo sprak ook Job, al biddende: 'Gedenk toch dat Gij mij als leem bereid hebt, en mij tot stof zult doen wederkeren' (Job 10:10). En Elihu deed niet anders toen hij tegen Job zei: 'Zie, ik ben Godes, gelijk gij; uit het leem ben ik ook afgesneden' (Job 33:6). Hij wilde zeggen: Zowel gij als ik en alle andere mensen zijn voortgekomen uit onze eerste voorvader Adam, dat is: (van) rode (aarde) of (uit) aarde! Naar het lichaam, Job, zijn we allen uit de aarde geformeerd, onze oorsprong is van dezelfde klomp leem. Ook zijn u en ik en alle mensen door de adem des Almachtigen

levend gemaakt (Job 33:4). Ach, Job wist wel dat hij een mens was als alle anderen. Heeft Hij niet, Die mij in den buik maakte - zegt hij - ook mijn knecht gemaakt, en Eén ons in de baarmoeder bereid? (Job 31:15).

God formeerde Adams lichaam uit het stof der aarde en blies de adem des levens in zijn neusgaten. Alzo werd de mens tot een levende ziel (Genesis 2:7). De ribbe die God genomen had van Adam, bouwde Hij tot een vrouw. Alzo was zij been van zijn benen en vlees van zijn vlees. Haar naam was Manninne, omdat zij uit de man genomen is (Genesis 2:22 en 23). 'Uit énen bloede heeft God het ganse geslacht der mensen gemaakt' (Handelingen 17:26a). Alle mensen zijn niet anders dan evenzovele stukjes van datzelfde leem, waaruit ook Adams lichaam geformeerd is. Alle mensen werden beziel door dezelf-

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Wvd. hoofdredacteur:

ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst, Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur: ds. C. Neele

Meditaties aan:

ds. C. Neele, Hyacinthenstraat 1, 2161 XN Lisse,
tel. 0252-413800, fax 0252-420471
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten, postbus 608, 3440 AP Woerden, tel. 0348-489900, fax 0348-483599, e-mail: kbgg@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop, postbus 33, 2950 AA Alblisserdam tel. 078-6912899, fax 078-6919536 e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties € 0,70 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk donderdag in het bezit van de drukker te zijn.
Rouwadvertenties uiterlijk maandagmorgen 9 uur.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan: Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten, postbus 608, 3440 AP Woerden, tel. 0348-489900, fax 0348-483599, e-mail: kbgg@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):

voor Nederland: € 11,50 per halfjaar (te betalen per 1 april en 1 oktober); voor het buitenland: € 23,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 110,-; USA \$ 110,-.

Correspondentie-adres Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker, 1233 Leffingwell Av, N.E., Grand Rapids, Michigan, U.S.A. 49505.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van: de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

de Vader der zielen, Die des mensen geest in zijn binnenste formeerde (Hebreeën 12:9, Zacharia 12:7).

Wiens geest zal na zijn sterven niet wederkeren tot God, Die hem gegeven heeft? Wiens lichaam zal niet tot aarde wederkeren en worden als het geweest is (Prediker 12:7)? Want God doet de mens wederkeren tot verbrijzeling, en zegt: Keert weder, gij mensenkinderen (Psalm 90:3).

Het verdorven vat twist met zijn Formeerder

God schiep Adam en Mannine als volwassen mensen met sierlijke lichamen, krachtig en gezond. Dit onbegrijpelijke wonder wordt door talloos velen vol ongeloof afgewezen. Liever stemmen zij in met allerlei godslasterlijke gedachten over het ontstaan van de mens. Maar waar komen dan die mensen zélf vandaan, hoe is hún begin? Een mens die er eens niet was, wordt geboren en verschijnt in het midden van andere mensen – met al zijn verschillende ledematen, fraai van vorm! Waar komt hij vandaan? Hij is geformeerd uit hetzelfde stof als Adam. In hem is de levensadem van dezelfde Schepper Die Adam schiep. Is dat dan wél te begrijpen? Is niet elk mens eenzelfde wonderwerk als zijn eerste ouders? Daarom moet de generatie van de mens met dezelfde eerbied beschouwd worden als de schepping van de mens in den beginne! Elk mens is een groot wonder dat in de gewone loop der natuur wordt gewerkt. Maar al wordt het in de gewone loop der natuur gewerkt, is het daarom gewoon? Is niet elk mens in het bijzonder een groot wonder, ook al zijn er miljarden mensen?

Maar de mens heeft geen oog voor de wonderen die God dagelijks doet. Nee, hij meent wijzer te zijn dan zijn Formeerder van de buik af. Hij weigert te erkennen: Gij zijt onze Pottenbakker, en wij allen zijn Uwer handen werk (Jesaja 64:8). Ja, zelfs wil hij de meester spelen boven God, hoewel hij Zijn schepsel is en Hem toebehoort. Het vat roept vol vijandschap tot de Pottenbakker: Gij hebt mij niet geformeerd!

Het is opmerkelijk dat David in heel Psalm 139 niet spreekt over zijn vader en moeder. Is dat niet ongepast? Maar wie is meerder? De vader die genereert, de moeder die draagt en baart, of God Die scheidt? Gaat het om de schijf of om de Pottenbakker, Die op de schijf het leem formeert?

Het is een wonder als een mens naar God dorst en zegt: Waar is mijn

Maker, Die de psalmen geeft in de nacht (Job 35:10). Het is een wonder als een mens in God mag eindigen en zeggen: Ik loof U...!

Gedenk aan uw Schepper! Eer uw vader en uw moeder!

En al deze dingen waren in Uw boek geschreven

David zegt niet dat God al deze dingen in Zijn boek zou schrijven. Dát doen mensen als er dingen gebeurd zijn, achteraf dus. Zij maken er een overzicht van, ze schrijven er een boek over. Maar God wist alles *toen nog geen van die was*. Een pottenbakker heeft van tevoren voor ogen hoe

Het is een wonder als een mens naar God dorst en zegt: Waar is mijn Maker, Die de psalmen geeft in de nacht (Job 35:10).

hij het vat maken wil. De grote Pottenbakker weet van eeuwigheid wanneer en hoe Hij elk vat formeren zal. Hij weet dat zo volkomen, dat het beeld wordt gebruikt van een nauwkeurig plan dat te boek staat en uitgevoerd zal worden, juist zoals al die dingen opgeschreven zijn.

Dauids formering bestond voor God van eeuwigheid. Wat Hij van eeuwig-

heid vaststelde, werd in de dagen der formering werkelijkheid. En zo is heel het leven van een mens naar Gods raad.

Alles heeft Hij geschreven in het boek van Zijn voorzienige regering; alles wat de mens op aarde wedervaren zal, al de dagen van zijn ijdele leven. Van alles geldt: En het geschiedde... Alle dingen hebben hun bestemde tijd. Er is een tijd om geboren te worden en een tijd om te sterven, een tijd om...en een tijd..., een tijd... (Prediker 3:1-8).

De nieuwsgierige mens zou dit boek van God wel willen lezen. Hij zou wel eens willen weten wat God allemaal in Zijn boek geschreven heeft. Maar zulke nieuwsgierigheid is geen vrucht van genade. Laat af, zegt de Heere, en weet dat Ik God ben. De verborgen dingen zijn voor Mij, maar u heb Ik een ander Boek gegeven. Vraag of Ik u dat wil leren lezen door Mijn Geest, opdat u Mijn woorden zou mogen verstaan. Opdat de rust van uw ziel mocht wezen, niet dat u weet wat er allemaal zal gaan gebeuren, maar dat Ik dat alles weet en Ik Mij daarin nooit vergis. Dat Ik uw zinnen en uw opstaan nauwkeurig weet, dat Ik daarvan weet in gunst, ondanks wie u van uzelf bent en blijft voor Mijn aangezicht.

(wordt vervolgd)

Barneveld,

ds. C. Hogchem

1

Het Heilig Avondmaal en de drie stukken

De hartslag van het geestelijke leven

De meesten van ons hebben in onze jeugd al geleerd vanuit onze Heidelbergse Catechismus, dat we drie stukken moeten leren kennen om welgetroost te leven en eenmaal zalig te sterven.

We moeten weten hoe groot onze zonden en ellenden zijn (het stuk van de ellende), hoe we van al onze zonden en ellenden verlost moeten worden (het stuk der verlossing) en hoe we Gode voor zulk een verlossing dankbaar zullen zijn (het stuk der dankbaarheid).

We moeten die drie stukken weten. Niet alleen met ons verstand, want dan blijft ons hart erbuiten, dan wordt ons leven niet vernieuwd. Nee, het gaat hier om een bevindelijk weten, een weten door het zaligmakend geloof. Het is duidelijk, dat de leer van de drie stukken de leer van de Schrift is. Ik noem alleen Psalm 130:3 en 4: 'Zo Gij, HEERE! de ongerechtigheden gadeslaat; HEERE! wie zal bestaan? (het stuk van de ellende). Maar bij U is vergeving (het stuk der verlossing), opdat Gij gevreesd wordt (het stuk der dankbaarheid).'

Gods kinderen komen in geen van de

drie stukken ooit uitgeleerd. Ze zijn ook onlosmakelijk aan elkaar verbonden. In de drie stukken vindt u de hartslag van het geestelijke leven. Waar waarachtig geestelijk leven is, daar vindt u bij aanvang of voortgang de kennis van de drie stukken. Waar u ook kinderen van God ontmoet, in welk land ook en in welke cultuur ook, daar hoort u hen opkomen vanuit de doorleving van de drie stukken. Nu gaat het mij er niet om uitvoerig in te gaan op de drie stukken, maar wel hoe zij een plaats hebben bij het Heilig Avondmaal. Het is opvallend, dat u in de liturgische formulieren - achterin ons psalmboek - steeds weer de drie stukken aantreft. Dat is bijvoorbeeld in het Doopsformulier het geval. Maar niet minder in het Avondmaalsformulier. Aan het Heilig Avondmaal gaat zelfbeproeving vooraf. Hoe moet ik mijzelf beproeven voor Gods aangezicht? Aan de hand van de drie stukken. Dat maakt het formulier heel duidelijk. Mag ik in mijn leven iets kennen van die drie stukken? Dat is de wezenlijke vraag bij de zelfbeproeving.

Ik wil er wat dieper op ingaan met het oog op het Heilig Avondmaal. Daarbij betrek ik ook hoe mensen als Calvijn, Brakel, Immens en anderen daarover hebben gesproken, omdat we daar zoveel van kunnen leren.

Het stuk der ellende

We luisteren dan allereerst naar ons Avondmaalsformulier. Daar vinden we zo duidelijk de drie stukken terug. Het zelfonderzoek begeeft zich in de lijn van de drie stukken. 'Ten eerste, bedenke een iegelijk bij zichzelf zijn zonden en vervloeking, opdat hij zichzelf mishage, en zich voor God verootmoedige; aangezien de toorn Gods tegen de zonde zo groot is, dat Hij die (eer dat Hij die ongestraft liet blijven) aan Zijn lieve Zoon Jezus Christus, met de bittere en smadelijke dood des kruises gestraft heeft'.

Het gaat hier over de noodzaak van de kennis van onze zonde en verlorenheid. Wat moeten we met Christus doen als we geen zonde en schuld hebben? Hoe zou Hij ons dan noodzakelijk zijn als Borg en als Middelaar? Hoe zouden we Zijn dood dan verkondigen? Juist in de ontdekking aan onze verlorenheid krijgen we Hem nodig, krijgt Hij waarde voor ons. Het zichzelf mishagen en verootmoedigen veronderstelt ook de droefheid over de zonde. Boston zegt dat hij nooit iemand gezien heeft, die lachend naar Jezus vluchtte, maar

altijd wenend. Als we niet weten van de droefheid over de zonde, van de vloek van de Wet, van dit zichzelf mishagen en verootmoedigen, hoe zal het dan voor ons een wonder worden, dat Jezus *zondaren* ontvangt en met hen eet (Lukas 15:2)?

Calvijn, de bekende reformator uit Genève, wordt niet moe steeds weer te onderstrepen, dat een waardig avondmaalsgebruik gepaard gaat met een besef van eigen onwaardigheid. In het geestelijk leven gaan geloof en zelfmishagen hand in hand. Als we het leven buiten onszelf in Christus zoeken, dan houdt dat de erkenning in, dat wij in onszelf dood zijn. 'Als wij achten dat heel ons geluk gelegen is in Zijn genade, is het noodzakelijk dat wij weten hoe groot onze ellende is zonder die genade'. Wat staat het rechte avondmaalsgebruik in de weg? Niet het besef van onze onwaardigheid, maar wel 'onachtzaamheid en slordigheid'.

Ook iemand als Willem Teellinck wijst op de noodzaak van de ellendekennis. Hij wijst er in dat verband op dat,

Als we het leven buiten onszelf in Christus zoeken, dan houdt dat de erkenning in, dat wij in onszelf dood zijn.

wie ook maar één druppeltje christelijk bloed in zich heeft, niet anders dan diep bedroefd kan zijn als hij aanmerkt hoe bitter Christus heeft moeten lijden vanwege zijn zonden. Het berouw heeft bij Teellinck dus een sterk evangelische invulling. Maar het brengt ook met zich mee een breken met de zonden. Daarbij noemt Teellinck heel concreet de zonde van de overdaad, van de lichtvaardigheid in de maaltijden, van de ijdelheid, van de uitwendigheid in kleding en van het leven in onenigheid met anderen.

De diepte van de ontdekking

In het pastoraat rondom het Heilig Avondmaal is er een vraag die steeds weer terugkomt. Het gaat om deze vraag: Is mijn zondekennis wel diep genoeg? Ben ik wel genoeg aan mijn

zonde ontdekt? Heb ik genoeg droefheid over mijn zonde? Met andere woorden, het gaat om de vraag hoe diep de kennis van onze zonde moet zijn.

Ik wil enkele dingen noemen bij het antwoord op deze vraag. Het eerste is dat het allereerst gaat om de *aard* van de zondekennis. Kaïn had ook kennis van zijn zonde, zozeer zelfs, dat hij zei: 'Mijn misdaad is groter, dan dat zij vergeven worde' (Genesis 4:13). Ook Judas kreeg een diepe blik in de afgrond van zijn verlorenheid, want hij riep het uit: 'Ik heb gezondigd, verradende het onschuldig bloed' (Matthëus 27:4). Maar met hun zondekennis zijn ze verloren gegaan. Kaïn vluchtte bij God vandaan en Judas wierp zich in de afgrond. Wat ontbrak hen? De *liefde*. Daarom konden zij niet de droefheid over de zonde. Daarom dreef hun zondebesef hen niet uit tot God. Liefde en droefheid hangen samen.

Men komt wel eens op begrafenissen waar geen droefheid is. Hoe komt dat? Wel, men heeft de overledene niet liefgehad. Als u de overledene liefhad, dan draagt u rouw over zijn heengaan, dan is er droefheid. Droefheid komt voort uit liefde. De droefheid over de zonde komt voort uit de liefde. In de wedergeboorte wordt de zondaar met Christus verenigd door het geloof en vandaaruit wordt de liefde Gods in het hart uitgestort. Dan ligt het aan Gods kant vast, maar nu moet het ook aan mijn kant vastgemaakt worden in de weg van de oefeningen van het geloof.

Dat die liefde in de wedergeboorte in het hart is uitgestort, openbaart zich echter al direct in liefdesvruchten. Er komt een heimwee naar een onbekende God. Psalm 42 wordt werkelijkheid: Mijn ziel dorst naar God. Het wordt mijn grootste nood dat ik van die God gescheiden ben. Ik leer het zien dat mijn zonde mij van God gescheiden houdt. De zonde wordt dan zo bitter. Het wordt zo'n diepe droefheid dat ik gezondigd heb tegen een God, Die ik niet meer missen kan, maar Die ik door mijn zonde verloor en beledigd heb.

(wordt vervolgd)

Zeist, ds. J.J. van Ekeveld

Ziekten in de eindtijd

En er zullen grote aardbevingen wezen in verscheidene plaatsen, en hongersnoden, en pestilentiën; er zullen ook schrikkelijke dingen en grote tekenen van den hemel geschieden.

Lukas 21:11

Pestilentie in de Bijbel

In het Oude Testament komt het woord pestilentie 44 keer voor. In bijna alle teksten lezen we duidelijk dat de Heere Zelf een pestilentie zendt. Daar mag dus geen twijfel over bestaan. We lezen bijvoorbeeld: 'Ik zal met pestilentie slaan', of: 'Toen gaf de Heere een pestilentie'. Verder is opvallend dat we in 22 Bijbelteksten lezen over de combinatie van het zwaard, de honger en de pestilentie. Het zijn drie tuchtroeden die als het ware bij elkaar horen. Toen David gezondigd had met de volkstelling moest hij kiezen uit een straf: zeven jaar hongersnood, drie maanden oorlog of drie dagen pestilentie'. Let eens op de verschillen in tijd: zeven jaar, drie maanden, of... drie dagen (2 Sam.24:13). En we weten waarmee God strafte. Door de pestilentie stierven 70.000 mannen. In maar drie dagen!

In het Nieuwe Testament komt het woord pestilentie slechts twee keer voor, namelijk in twee indringende hoofdstukken die gaan over de tekenen van de eindtijd: Mattheüs 24:7 en Lukas 21:11.

Tekenen der tijden

Pestilentiën moeten we dus beschouwen als een teken van de eindtijd. Het woord pestilentiën mogen we niet beperken tot de pest. Pestilentiën zijn dodelijke ziekten die zich als epidemieën (=verspreid over gehele bevolking) en pandemieën (=verspreid buiten de landsgrenzen) gedragen. Als we de Bijbel nauwkeurig lezen, kunnen we onderscheid maken tussen bijzondere en algemene tekenen van de eindtijd. *Bijzondere tekenen* zijn de prediking van het Evangelie in de gehele wereld, de bekering van Israël, de grote verdrukking en de antichrist. Bij deze tekenen zegt Christus: 'En dan zal het einde

komen' (Matth. 24:14), en: 'Wanneer gij al deze dingen zult zien, zo weet, dat het einde nabij is, voor de deur' (Matth. 24:33). *Algemene tekenen* zijn er altijd geweest na de zondeval. Hierbij moeten we denken aan valse profeten, oorlogen en geruchten van oorlogen, hongersnoden, pestilentiën en aardbevingen (Matth. 24:5-7). Bij deze schokkende tekenen zegt de Heere Jezus: 'Maar nog is het einde niet' (vers 6), en: 'Al die dingen zijn maar een beginsel der smarten' (vers 8). Wel zullen de algemene tekenen steeds heftiger en intenser worden. Ik denk dat we dit ook mogen zeggen van de pestilentiën op de aarde. Hoewel het woord pestilentie niet in het laatste Bijbelboek voorkomt, lijkt deze gedachte ook in de geest van het visioen in Openbaring 6.

Het valse paard

In Openbaring 6 lezen we over vier paarden. Christus rijdt Zelf zegevierend op het witte paard van de overwinning. Verder lezen we van de ruiter op het rode paard met een zwaard in zijn hand. Dit ziet op de oorlog. Rood is immers de kleur van bloed dat in een oorlog rijkelijk vergoten wordt. De ruiter op het zwarte paard heeft een weegschaal in zijn hand. Dit ziet op de honger. Maar wat zien we achter het zwarte paard? Een ruiter op een paard met een afzichtelijke vaalgroene kleur. De ruiter op dit valse paard zaait dood en verderf. Deze ruiter velt miljoenen mensen neer door dodelijke ziekten en voert hen naar het graf. Dr. J.H. Bavinck schrijft in zijn bekende boek *En voort wentelen de eeuwen*: 'In het direct gevolg van oorlog en hongersnood kan zijn taak onmogelijk zwaar genoemd worden. Zijn prooi valt hem vanzelf toe, hij behoeft slechts zijn armen uit te strekken om buit te vinden. Het valt ons op dat blijkbaar de grote ontwikkeling van de medische wetenschap het gevaar niet zal afwenden. Nu de oorlog zó schrikbarend woedt en de honger zó naar alle kanten om zich heen grijpt, nu heeft de dood eenvoudige spel. Er zijn geen hospitaal en

geen artsen genoeg om zijn onweerstaanbare macht tegen te houden. Glimlachend gaat hij zijn lugubere gang door de wereld.'

Pestilentiën in de wereldgeschiedenis

De wereldgeschiedenis meldt diverse epidemieën en pandemieën met indringende sterftcijfers. Zomaar een greep.

In de 2^e eeuw werd het Romeinse rijk door waarschijnlijk de pokken getroffen. Miljoenen mensen stierven. In de 6^e tot de 8^e eeuw woedde de eerste pestpandemie in het gebied van centraal Afrika tot de Middellandse Zee en had 40 miljoen doden tot gevolg. Vanaf de 14^e eeuw verspreidde in opeenvolgende golven gedurende vier eeuwen de tweede pestpandemie zich van centraal Azië naar Europa. Alleen al in Europa kwamen 25 van de 85 miljoen inwoners om. Dat is 30% van de bevolking! De huiveringwekkende ziekte werd de zwarte dood genoemd. Na de ontdekking van Amerika in de 15^e eeuw door Columbus brachten de Europeanen ziektekiemen over in de nieuwe wereld. Velen stierven, waarschijnlijk door de pokken. In de 17^e eeuw werd een groot deel van West-Europa door de pest getroffen. Alleen in Londen

Wel zullen de algemene tekenen steeds heftiger en intenser worden. Ik denk dat we dit ook mogen zeggen van de pestilentiën op de aarde.

waren al 60.000 doden te betreuren en in Amsterdam 34.000 doden. Groot was de ontredde in deze steden. De verzorging en de begrafenis van pestlijders brachten wegens het gevaar voor eigen leven grote zorgen met zich mee. Predikanten, notarissen, dokters en lijkdragers werden in zulke tijden beschouwd als gevaarlijke ambten en beroepen. In de 19^e eeuw stierven 12 miljoen mensen als gevolg van de derde pestpandemie in China, India en de westkust van de Verenigde Staten.

In de 20^e eeuw is de antibiotica uitgevonden. Hiermee kunnen bacteriële infecties behandeld worden. Verder is vooral in de westerse wereld de hygiëne sterk verbeterd. Sindsdien horen we minder van bacteriële en meer van virus pandemieën. In 1918-1919

stierven in Nederland 27.000 mensen door de Spaanse griep en wereldwijd waren 20 tot 40 miljoen sterfgevallen te betreuren. Enkele tientallen jaren woedde in 1957 de Aziatische griep met 1 miljoen doden als gevolg. Weer tien jaar later overleden in 1968 door de Hongkong griep 700.000 mensen.

Pestilentiën in onze tijd

In het rijke westen waarin wij leven, zijn kanker en hart- en vaatziekten doodsoorzaak nummer één. In de ontwikkelingslanden overlijden de meeste mensen aan infectieziekten, zoals bijvoorbeeld tuberculose en malaria. Maar wie denkt ook niet aan aids? In nog geen 30 jaar zijn al 30 miljoen mensen gestorven aan aids. Ieder jaar sterven 3 miljoen mensen aan deze vreselijke ziekte. Hier staan we meestal niet zo bij stil. We zijn geschokt als we vernemen als ergens een Boeing crasht. Dat is voorpagina nieuws. Maar als we de aidsslachtoffers zouden omrekenen, zijn dat iedere dag 25 grote Boeings met aidspatiënten! Op dit moment zijn alleen in Afrika al 25 miljoen mensen besmet met HIV. Hierdoor is bijvoorbeeld in Zuid-Afrika de gemiddelde levensverwachting gedaald van 69 jaar naar 37 jaar.

En zouden we ook bij de Mexicaanse griep niet moeten denken aan een pestilentie als een teken van de eindtijd? Dit griepvirus houdt geen halt bij de grenzen van een land, maar verspreidt zich wereldwijd. We spreken over een pandemie. Het virus doet sterk denken aan de Spaanse griep dat van hetzelfde type was. Als we de dodentallen van de Spaanse griep op ons in laten werken, zouden we dan niet beven? Waarom zou in ons land de ruiter op het vale paard, zelfs ondanks de beschikbaarheid van een vaccin, niet tien- of honderdduizenden naar het graf kunnen slepen? *Zal er een kwaad in de stad zijn, dat de HEERE niet doet?* (Amos 3:6b)

In de pestilentiën horen we de ruisende voetstappen van de komst van Christus. Daarin klinkt... koning Jezus komt terug! Gelukkig de mens die is gezeten in de schuilplaats des Allerhoogsten. Voor hem of haar mag het gelden:

*Gij hebt geen pest te schromen
Hij zal, in lijfs- en zielsgevaar,
U met Zijn vleug'len dekken.*
(uit Ps. 91:2, berijmd)

Capelle aan den IJssel, H.J. Agteresch

gegeven voor buitenlandse noodhulp en in 1983 zijn ook diaconale projecten op de zendingsvelden daaraan toegevoegd. Ten slotte kreeg de inmiddels tot een deputaatschap omgevormde commissie in 1995 het mandaat om ook structurele projecten in het buitenland te ondersteunen.

Dat betekende overigens niet dat er geen binnenlandse hulp meer gegeven mocht worden. Nog steeds kunnen lokale diaconieën een beroep doen op het deputaatschap wanneer er zorgen zijn die de financiële draagkracht van de plaatselijke gemeente te boven gaan. Het betekent echter wel dat het zwaartepunt meer en meer is komen te liggen bij hulpverlening in het buitenland.

De leden van het deputaatschap (11) worden telkens voor een termijn van drie jaar benoemd door de Generale Synode. Zij zijn verantwoordelijk voor het vaststellen van het beleid, het aanvaarden van projecten en het rapporteren over het werk aan de Generale Synode. Het aantal projecten met het daaraan verbonden werk is in de loop der tijd sterk toegenomen. Daarom werd in 1993 een algemeen secretaris aangesteld en inmiddels werken er twee vaste medewerkers op het bureau in Woerden: de heer L. van der Maas als algemeen secretaris en Jan-nemieke Geluk als projectcoördinator.

Mandaat en werkzaamheden

De Bijbelse opdracht in Galaten 6:10: 'Zo dan, terwijl wij tijd hebben, laat ons goed doen aan allen, maar meest aan de huisgenoten des geloofs' vormt de basis voor het werk van het deputaatschap Bijzondere Noden. Het huidige mandaat van het deputaatschap, zoals hieronder cursief aangegeven, concentreert zich op drie punten:

1. Hulpverleningsprojecten

'Het lenigen van bijzondere diaconale noden binnen de kring van de Gereformeerde Gemeenten in samenwerking met en tot steun van de plaatselijke diaconieën door schenking of lening.' Wanneer de diaconie van een gemeente voor uitgaven staat die haar financiële draagkracht te boven gaan, kan ze een beroep doen op het deputaatschap. Het deputaatschap beheert ook nog steeds drie aangepaste huizen voor lichamelijk gehandicapten en incidenteel wordt ook wel financiële hulp geboden aan organisaties binnen de eigen kring

Werken voor de Kerk

In de rubriek "Werken voor de kerk" presenteren de diverse deputaatschappen van ons kerkverband zich. Verschillende vragen komen aan de orde: Wanneer en waarom werd het deputaatschap opgericht? Wat is zijn mandaat? Wat zijn de werkzaamheden? Deze week: het Deputaatschap Bijzondere Noden.

Geschiedenis

Tijdens de economische recessie in de jaren dertig van de vorige eeuw werd door veel leden van de Gereformeerde Gemeenten geld gegeven aan gezinnen die in diepe armoede leefden. Destijds was een oproep in De Saambinder voldoende om deze gezinnen van middelen te kunnen voorzien. Soms werd er zelfs meer gegeven dan nodig was. Vandaar dat

enkele jaren later, na het bombardement op Rotterdam in 1940, de inzameling en besteding van gelden werd gecoördineerd door een speciale daarvoor gevormde commissie, later de "Synodale commissie voor Bijzondere Noden" geheten. In 1953 werd door deze zelfde commissie een inzameling gehouden ten behoeve van mensen die getroffen waren door de watersnoodramp in Zeeland en Zuid-Holland.

De eerste keer dat er hulp in het buitenland werd gegeven, was in 1956. In dat jaar werden, na de Russische inval, hulpgoederen naar de Reformatus Kerk in Hongarije gestuurd. Deze actie was het begin van een verdergaande gerichtheid op buitenlandse hulpverlening. In 1974 werd door de Generale Synode mandaat

die zich met specifieke vormen van hulpverlening in eigen land bezig houden.

'Het lenigen van bijzondere noden van met de Gereformeerde Gemeenten corresponderende kerken in het buitenland in nauwe samenwerking met de door deze kerken voor diaconale hulpverlening ingestelde deputaatschappen of commissie.'

Een voorbeeld van deze diaconale ondersteuning is de bijdrage van Bijzondere Noden aan de exploitatiekosten van de scholen die uitgaan van onze zusterkerken in Amerika, Canada en Zuid-Afrika (Randburg).

'De diaconieën van de gemeenten zullen nauw betrokken worden bij het door het deputaatschap gevoerde beleid en daarover zo breed mogelijk worden geïnformeerd via de daarvoor door de classes benoemde classisdiakenen.'

'Het verlenen van (nood)hulp aan door natuurrampen, hongersnood, oorlogsgeweld, epidemieën of anderszins getroffen in binnen- en buitenland.'

De grootste aandacht gaat hierbij meestal uit naar rampen in het buitenland, die vaak veel aandacht krijgen in de media. Na de tsunami van enkele jaren geleden mochten we in Indonesië een wederopbouw-programma financieren; in 2008 werd er onder andere steun gegeven aan noodhulpprojecten in Bangladesh, Birma en China. Maar ook de steun aan de MKZ-slachtoffers in Nederland enkele jaren geleden viel onder deze categorie.

'Het verlenen van structurele diaconale hulp aan projecten en programma's gericht op verbetering van de levensomstandigheden in het buitenland in nauwe samenwerking met geestverwante plaatselijke kerken of organisatie.'

Inmiddels valt een groot deel van de projecten van het deputaatschap in deze categorie. Het blijft daarbij altijd moeilijk om een afweging te maken tussen kwaliteit en identiteit tussen het 'doe wel aan alle mensen' en het 'maar meest aan de huisgenoten des geloofs'. Het deputaatschap streeft er

steeds naar dat deze aspecten bij de uitvoering voldoende aandacht krijgen.

Ieder afzonderlijk project wordt jaarlijks door de bureaumedewerkers en de deputaten getoetst op de verschillende criteria. Zo nodig en zo mogelijk probeert het deputaatschap de partnerorganisaties te sturen om de kwaliteit en de identiteit van een project te waarborgen. Belangrijke thema's in deze vorm van hulpverlening zijn christelijk onderwijs, gezondheidszorg (met extra aandacht voor opvang van HIV/aids slachtoffers) en voedselzekerheid.

'De ondersteuning en begeleiding van diaconale projecten op de huidige en voormalige zendingsterreinen van de Gereformeerde Gemeenten en van diaconale projecten die in nauwe relatie staan met de Evangelieverkondiging onder de Joden in een goed overleg en in nauwe samenwerking met de deputaatschappen voor de Zending en voor Israël.'

Hieronder vallen bijvoorbeeld projecten in Indonesië (Papoea), Nigeria en Ecuador. Er wordt ook nauw samen gewerkt met het deputaatschap voor Israël in Oost-Europa en Israël.

Recent is een project gestart in Ghana, waar ook het deputaatschap Bijbelverspreiding actief is. In overleg met deze deputaatschappen wordt er geprobeerd projecten te vinden die ook de Woordverkondiging in deze gebieden ondersteunt.

2. Fondswerving en verantwoording
'Voor het verkrijgen van de voor de uitoefening van deze diaconale taken noodzakelijke middelen zal het deputaatschap kerkenraden en gemeentelieden regelmatig opwekken gaven te besteden via de daarvoor ingestelde kerkelijke kanalen en hen ook informeren over de besteding daarvan.'

De meeste inkomsten worden verkregen uit de collecten van de plaatselijke gemeenten en van giften van particuliere personen al of niet via participatie in een sponsorprogramma. Bij noodhulp ontvangen we incidenteel ook bijdragen van andere kerkgenootschappen. Daarnaast bestaat ongeveer 7% van de inkomsten uit overheidsgeld, wat bestemd is voor twee HIV/aids projecten in Zuid-Afrika.

Door middel van publicaties in De Saambinder en de Noodklok en op onze website (www.bijzonderenoden.nl) wordt getracht de aandacht te vragen voor het werk van het deputaatschap en informatie daarover gegeven. Jaarlijks verschijnt een speciale uitgave van De Noodklok waarin een overzicht wordt gegeven van de hulpverleningsprojecten waarbij het deputaatschap betrokken is. Daarnaast zijn er drie voorlichters die op scholen, verenigingen en gemeentevonden informatieve en bezinnende presentaties over onze projecten geven. Ieder jaar wordt een door de accountant goedgekeurd financieel jaarverslag samengesteld en ter goedkeuring aan de deputaten voorgelegd. Tevens wordt elke drie jaar een uitgebreid verslag uitgebracht aan de Generale Synode.

3. Samenwerking

'De diaconieën van de gemeenten zullen nauw betrokken worden bij het door het deputaatschap gevoerde beleid en daarover zo breed mogelijk worden geïnformeerd via de daarvoor door de classes benoemde classisdiakenen.'

Tweemaal per jaar worden de classisdiakenen door middel van een informatiebulletin geïnformeerd over de werkzaamheden van het deputaatschap. Eenmaal per jaar wordt met de classisdiakenen ook een landelijke vergadering belegd waarop zij geïnformeerd worden over de activiteiten van het deputaatschap en daarover hun vragen kunnen stellen. De classisdiakenen geven op hun beurt deze informatie door aan de door de kerkenraden aangestelde contactdiakenen tijdens de periodiek in iedere classis daarvoor belegde bijeenkomsten.

Graag beveelt het deputaatschap het soms onder moeilijke omstandigheden verrichte werk aan in uw gebied en offervaardigheid. De Heere gebiedt er Zijn onmisbare zegen over en geve dat het niet alleen diene tot leniging van de tijdelijke nood, maar ook middel moge zijn tot het heil van onsterfelijke zielen op weg naar de eeuwigheid.

ds. L. Blok, voorzitter
A. Waaijenberg, secretaris

In goede orde

Van tijd tot tijd komen er vragen naar voren over stemmingen en het bepalen van de meerderheid. In de achterliggende jaren is door mij enkele keren in deze rubriek geschreven over verschillende vragen die hieromtrent gesteld werden. Nu hierover opnieuw vragen voorgelegd zijn, lijkt het me goed nog eens kort op verschillende vraagpunten in te gaan. Het is immers ook belangrijk dat er ordelijk en duidelijk in deze zaken gehandeld wordt.

De kerkenraad stelt de kandidaten. De approbatie van de gemeente gaat niet over de kandidaten. Deze approbatie (meestal betekent dit: stilzwijgende goedkeuring) gaat alleen over de vraag of de verkozen(e)n bevestigd mag/mogen worden. Daartegen kunnen eventueel bezwaren bij de kerkenraad ingediend worden. Het moeten uiteraard wettige en zinvolle bezwaren zijn. En ze moeten tijdig ingediend worden.

De kerkenraad stelt een dubbel getal. Dat wil zeggen dat, wanneer er bijvoorbeeld drie ouderlingen (opnieuw) te verkiezen zijn, er een lijst met zes kandidaten opgesteld wordt. Er worden dan dus niet drie tweetallen gesteld, maar een alfabetische lijst met zes namen.

(On)geldige stembriefjes

Wanneer is een uitgebrachte stem ongeldig? Hoe bepalen we precies de meerderheid? Laten we even bij het genoemde voorbeeld blijven van (her)verkiezing van drie ambtsdragers uit zes gestelde kandidaten. Op een stembriefje behoren drie namen vermeld te staan of, als er voorbedrukte stembriefjes zijn, behoren er drie namen aangekruist te zijn. Als er nu op een stembriefje maar twee namen aangekruist zijn, of zelfs maar een naam? Dan is het stembriefje wel geldig en telt het ook gewoon mee bij het bepalen van de meerderheid. Als er dus 80 stembriefjes zijn waarvan er een met twee namen en ook een met slechts een naam, dan blijft het getal 80 van belang. De vereiste meerderheid blijft dus 41.

Een briefje waarop vier namen staan is ongeldig. Zo ook een briefje waarop een naam staat van iemand die niet door de kerkenraad kandidaat is gesteld. Ongeldige briefjes worden wel eerst afgetrokken om de meerderheid te bepalen. Als er dus 80 stembriefjes zijn waarvan er een is met vier namen en een waarop een naam van een niet gekandideerde persoon staat, dan zijn er 78 geldige stembriefjes. De meerderheid is dan dus 40 en niet 41.

Het kan in het geval van een meervoudige verkiezing zoals in ons voorbeeld, voorkomen dat in de eerste stemronde er niet drie kandidaten de meerderheid behaald hebben, maar bijvoorbeeld slechts twee. Dan gaat de stemming in de tweede ronde tussen de overblijvende vier kandidaten. Heeft er dan niemand de meerderheid, dan wordt vervolgens gestemd tussen de twee kandidaten die in de

Maar als de Heere in het hart wil doen gevoelen dat de roeping van de gemeente roeping des Heeren is, dan kan het niet anders of de roeping wordt opgevolgd.

tweede ronde de meeste stemmen behaalden.

In een uitgave van ds. K. de Gier staat dat teruggedaan moet worden naar de eerste ronde. Onze Generale Synode echter heeft een en ander maal, namelijk zowel die van 1986 als die van 2001, uitgesproken dat we moeten uitgaan van de *tweede* ronde. Duidelijk zal zijn dat we ons te houden hebben aan wat de Generale Synode uitspreekt. Een synode heeft immers gezag, meer dan een geacht en deskundig persoon. Bovendien is de uitspraak van de synode van de meest recente datum.

Blanco stemmen

Verder is een vaste regel dat blanco stemmen niet mee tellen. Dat is het duidelijkst merkbaar bij een stem-

ming uit een tweetal. Zo'n stemming doet zich gewoonlijk voor bij het beroepen van een predikant, of wanneer er een ouderling of een diaken gekozen moet worden. Ook kan zich een stemming uit een tweetal voordoen bij een meervoudige verkiezing in een volgende stemronde, zoals we zojuist zagen.

Altijd tellen alleen de geldige stembriefjes. En dat zijn in het geval van een verkiezing tussen twee kandidaten alleen die briefjes waarop een van de twee kandidaten verkozen is. Als er dus 80 briefjes zijn, waarbij er op een twee namen staan en twee briefjes blanco zijn, dan zijn er 77 geldige stemmen uitgebracht. De meerderheid is dan 39.

Het kan gebeuren dat per ongeluk of door een misverstand een stembriefje verkeerd ingevuld wordt. Dat is jammer. Een blanco stem zou ook een vorm van een stil protest kunnen zijn. Dat is onjuist. Het is ook te veroordelen. De kerkenraad roept de mansleden op ter verkiezing van ambtsdragers. Het is de wettige opdracht van de kerkenraad kandidaten voor de ambten te stellen. Niemand anders mag daarop invloed hebben of heeft daartoe bevoegdheid.

Op die ordelijke, aan Gods Woord ontleende manier (zie onder meer Handelingen 1:23; Handelingen 14:23 met de kanttekening; en Titus 1:5) wil Christus dat er in Zijn gemeente in de ambten voorzien wordt. Dan mag daartegen toch geen 'proteststem' uitgebracht worden. De opgeroepen mansleden van de gemeente behoren mee te werken in de lijn die wettig door de kerkenraad is uitgezet. Ook in dezen geldt dat in de gemeente des Heeren alle dingen eerlijk en met orde zullen geschieden.

De Heere regeert, ook over de stemmingen. Dat is zeker waar. Voor degenen die gekozen worden, kunnen daaraan in het persoonlijke veel vragen verbonden zijn. Ziende op zichzelf, wie zal dan kunnen dienen? Maar als de Heere in het hart wil doen gevoelen dat de roeping van de gemeente roeping des Heeren is, dan kan het niet anders of de roeping wordt opgevolgd. Dan mag het en dan moet het. Moge ons gebed daartoe zijn dat de Heere Zelf zal willen bevestigen en schragen.

Bepalen meerderheid

Hoe te handelen wanneer bij een ambtsdragerverkiezing op de leden-

vergadering de stemmen staken? Het is niet juist dan te zeggen dat er niemand gekozen is omdat niemand de meerderheid heeft. De kerkenraad heeft de ledenvergadering immers samengeroepen om te komen tot de vervulling van de ambten. Dan moet er ook iemand gekozen worden.

Als de stemmen staken, geldt de regel dat de oudste in leeftijd gekozen is (tenzij tevoren anders is afgesproken).

Er kunnen zich wel eens bijzondere situaties voordoen. Juist wanneer er uit meer dan twee kandidaten gekozen moet worden. Bijvoorbeeld: er zijn zes kandidaten en 80 aanwezige mansleden, waarbij de uitslag is: A 71; B 75; C 43; D 42; E 4; F 5. Weliswaar hebben vier personen de vereiste meerderheid van 41. Toch zijn er drie gekozen, te weten A, B en C. Want de kerkenraad stelde zes kandidaten om drie personen te doen verkiezen.

Steeds moet er op gelet worden dat een gekozenen ook werkelijk de meerderheid van de geldig uitgebrachte stemmen heeft. Bijvoorbeeld: er zijn vier kandidaten om twee ambtsdragers te verkiezen. Er zijn 65 geldige stembriefjes; de meerderheid is dus 33. En de uitslag is: K 61; L 32; M 21; N 16. Alleen K is gekozen. Er zal een tweede stemming gehouden moeten worden tussen L, M en N. Laat de uitslag zijn: L 32, M 16, N 17. Dan is toch L niet gekozen. Weliswaar heeft hij (voor de tweede maal reeds) duidelijk de meeste stemmen. Maar de meeste stemmen is wat anders dan de meerderheid. (Zo'n situatie kan zich ook voordoen als meteen al uit drie of vier kandidaten er een gekozen moet worden, zoals bij het afkomen van meer dan twee kandidaten van de Theologische School.) Er is een wettige meerderheid nodig om gekozen te zijn. Er moet dus nog een keer gestemd worden. En wel tussen L en N. Deze kandidaten hebben immers in de tweede ronde de meeste stemmen. De dan volgende derde ronde is beslissend.

Aan de verkiezing van ambtsdragers moet het gebed vooraf gaan. Het is immers zo nodig dat de Heere Zelf in Zijn gemeente mannen aanwijst van wie Hij wil dat ze het ambtswerk zullen verrichten. En daarom is het gebed zo nodig of de Heere Zelf de stemmingen wil leiden en mannen in Zijn gunst verkozen wil doen worden. Het is nodig dat deze zaak ook aandacht krijgt in het openbare gebed in het midden der gemeente op de zon-

dag(en) voorafgaand aan de kerkenraadvergadering waarin de kandidaatstelling plaatsheeft. En uiteraard moet bij de opening van die kerkenraadvergadering deze zaak in het gebed de Heere voorgelegd worden. Het is groot, ja onmisbaar dat er ook in de gemeente gebed voor de vervulling van de ambten zal zijn. Ook ten aanzien van het predikambt. En dat niet alleen in die tijd wanneer de oproep van het curatorium uitgaat,

maar het gehele jaar door.

Niet minder belangrijk is het gebed voor de uitoefening van het ambtswerk. Wat is het een voorrecht als er Aärons en Hurs mogen zijn in de gemeente. Het voornaamste is het gebed van Christus de grote Voorbidder Die Zelf bidt voor Zijn gemeente en voor Zijn ambtsdragers.

Krimpen aan den IJssel, ds. P. Mulder

BOEKENNIEUWS

“De vrijgevege God”, door Tim Keller; uitg. Van Wijnen, Franeker; ISBN 978 90 5194 354 2; 110 blz.; € 12,95.

In dit boek behandelt de Amerikaanse predikant Tim Keller, die inmiddels ook in Nederland een zekere bekendheid heeft gekregen, de gelijkenis van de verloren zoon uit Lukas 15. Overigens is dat de naam die wij eraan gegeven hebben. Terecht wijst Keller er op dat het gaat over twee zonen. ‘Een zeker mens had twee zonen’, zo begint de gelijkenis. Meer dan gebruikelijk schenkt hij in dit boek dan ook aandacht aan de opstelling van de oudste zoon.

Zowel het immorele gedrag van de jongste zoon als het moralisme van de oudste zoon, wordt in de gelijkenis veroordeeld. ‘Jezus zegt hier dat zowel religieuze als onreligieuze mensen geestelijk verloren zijn, dat beide soorten levensweg doodlopen, en dat ieder denkbeeld dat mensen ooit hebben gehad over aansluiting bij God een misvatting geweest is’, aldus Keller.

Zo zijn er meer dingen in dit boekje die je met instemming kunt lezen. ‘Wij zullen God nooit vinden tenzij hij ons eerst zoekt’, zo schrijft hij ergens. Christus is de ware oudste broeder, Die met de prijs van Zijn eigen leven betaalt voor de terugkeer van de jongste zoon. Het is bepaald niet zo dat God ons alleen aanneemt als we goed en ethisch genoeg zijn.

Maar over Gods genade wordt door deze Amerikaanse predikant wel in erg algemene bewoordingen gesproken. ‘Iedereen zit volgens het evangelie fout, iedereen is geliefd, en iedereen is geroepen dit in te zien en te veranderen’. Ook op

allerlei andere plaatsen komt de gedachte van de algemene verzoening ons tegemoet. Daarentegen wordt aan het keerpunt in het leven van de verloren zoon, wanneer hij tot zichzelf komt met een hartelijke belijdenis van zijn zonde en onwaardigheid, weinig aandacht besteed. Dat is niet toevallig.

Dat alles maakt dat deze studie over de gelijkenis van de verloren zoon toch getypeerd moet worden als een oppervlakkig geschrift. Het feit dat Keller kritiekloos aansluit bij films, toneelstukken en musicals past daar geheel bij. Dat er een wezenlijk verschil bestaat tussen het avondmaal en de eucharistie, is hem kennelijk onbekend. Tot tweemaal toe noemt hij beide in een adem, alsof het synonieme begrippen zijn. Daar werd in de tijd van de Reformatie toch anders over gesproken!

Het gebruik van de Nieuwe Bijbelvertaling in de Nederlandse editie van Kellers boek past goed bij zijn populaire aanpak, maar leidt voor ons tot een verdere vervreemding. Zo worden God en Christus aangeduid als hij, zonder de eerbiedshoofdletter.

Apeldoorn,

C.S.L. Janse

“Over landverhuizers en kerkbouwers”, door A. Vogelaar-van Amersfoort; uitg. Den Hertog, Houten; ISBN 978 90 331 2193 7; 111 blz.; € 12,50.

Wie waren eigenlijk de Afscheidenen die als opgejaagd vee de Atlantische

Oceaan overstaken naar "de nieuwe wereld" en in barre omstandigheden nederzettingen bouwden met namen als Holland, Zeeland, Pella, enzovoort? Hoe verging het hun geestverwanten die in Nederland achterbleven? Waarom hadden zij geen andere keus dan eigen scholen te beginnen en hoe zagen ze kans de loodzware lasten daarvan te dragen? Waren er ook nog "goede dominees" in de Hervormde Kerk? Wat weten wij en onze kinderen over voortrekkers zoals dr. A. Kuyper en ds. G.H. Kersten? Waarom gingen hun wegen uiteen? Hoe kwamen de Kruisgezinden en de gemeenten van ds. Ledeboer in 1907 tot een broederlijk samengaan?

In haar tiende deeltje van "Vertellingen bij de kerkgeschiedenis" is mevr. A. Vogelaar er opnieuw in geslaagd de feiten van de geschiedenis te laten spreken op een manier die voor kinderen bevattelijk is. In feite laat ze de gebeurtenissen zien door de ogen van kinderen die toen leefden. Ze doet dat op een verantwoorde wijze, zonder een overmaat aan fantasie. Maar ze doet het ook met gevoel. Daardoor blijft het verhaal boeien tot het eind en leent het zich ook uitstekend voor voorlezen in de familiekring, hetzij op zondag of in de week.

In dit boek over "landverhuizers en kerkbouwers" ontmoeten we ds. Van Raalte in Amerika en zijn volgelingen die verdeeld raakten, de hooggeleerde ds. Abraham Kuyper en de van God geleerde Pietje Balthus, meester Kersten en zijn omstreken bijbelonderwijs in Den Haag, enzovoort. We horen over de Theologische School in Kampen en de Vrije Universiteit in Amsterdam, over slecht verwarmde lagere schooltjes en de gelukkige afloop van de schoolstrijd. Elk hoofdstuk heeft betekenis voor onze tijd en met name het thema van de schoolstrijd laat zien dat de geschiedenis zich herhaalt. Zitten we er vandaag weer niet midden in?

We zijn de echtgenote van onze ambtsbroeder dankbaar dat ze het schrijven nog niet moe is. Na het lezen van dit werkje zal het de lezer eens te meer duidelijk zijn waarom onze koningin de inspanningen van mevrouw Vogelaar op velerlei gebied dit jaar gehonoreerd heeft met een koninklijke onderscheiding. Moge bovenal de Koning der koningen deze nieuwe pennenvrucht zegenen in het leven van onze kinderen. Opdat zij reizigers mogen worden naar Immanuels land en opdat Zijn kerk gebouwd mag worden temidden van alle strijd en verwarring!

Lethbridge (Canada), ds. C. Sonneveld

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK BEROEPEN

Te Boskoop:
ds. W. Visscher te Amersfoort;
Te Leiderdorp:
ds. A.A. Brugge te Dordrecht;
Te Oostkapelle:
ds. W. Harinck te Woerden;
Te Wolphaartsdijk:
ds. D. de Wit te Rijssen-West.

BEDANKT

Voor Oosterland:
ds. D. De Wit te Rijssen-West.

■ AANGEPASTE KERKDIENTST TE CAPELLE A/D IJSSEL

Op zaterdag **12 december** zal in de Elimkerk van de Geref. Gemeente te Capelle a/d IJssel-Middelwatering een aangepaste kerkdienst voor mensen met een verstandelijke handicap worden gehouden. In deze dienst, die om 15.00 uur begint, hoopt ds. W. Silfhout voor te gaan. Hij zal dan spreken over "De geboorte van Izak" n.a.v. Genesis 21:1 t/m 7. Iedereen is van harte welkom.

■ MEDEDELING DS. C. DE JONGSTE

In aansluiting op het bericht van vorige week in ons blad - waarvoor mijn hartelijke dank, gelet op de verbondenheid die eruit sprak - kan worden medegedeeld, dat ik naar de begeerte van mijn hart op zondagmorgen in mijn geliefde gemeente Tholen hoop voor te gaan. De Heere geve mij moed en krachten en het licht van Zijn Geest.

Naar aanleiding van wat vragen: het boekje (persgereed), waarvoor ik de kerkenraden aandacht heb gevraagd, hoop ik zelf af te handelen. Men kan daarover hetzij per brief hetzij per e-mail met mij communiceren.

Rest mij, mede namens mijn vrouw, allen hartelijk dank te zeggen voor het meeleven dat we voortdurend ondervinden.

ds. C. de Jongste

■ MUTATIE KERKELIJK JAARBOEK 2009

Pag. 341, **gemeente VEENENDAAL**
Secretaris van de zendingscommissie is nu: W. Vierbergen, Roggeveld 6, 3902 EE Veenendaal, tel. 0318-65 07 52, e-mail: wvierbergen@kliksafe.nl

BERICHTEN

■ ZANGAVONDEN Alblasserdam

Adventzangavond op **12 december**, aanvang 19.30 uur, in de Eben-Haëzkerk van de Geref. Gemeente, Plantageweg 172. M.m.v. Dirkslands mannenkoor. Organist Jan Hoek. Leiding en meditatie door ds. B. van der Heiden. Collecte t.b.v. schulddelging uitbreiding kerkgebouw.

Loenen a/d Vecht

Kerstzangavond op **12 december**, aanvang 19.30 uur, in de Oude Kerk. Medewerking verlenen o.a.: kinderkoor 'Jonge

Ichthusklanken' (Boskoop), gemengd koor 'De Lofstem' (Lisse) en gemengd koor 'Al-táscheth' (Hilversum). Orgel: Peter de Wilde. Collecte t.b.v. JBGG.

Merksem (Antwerpen)

Kerstzangavond op **12 december**, aanvang 19.30 uur, in de Sint Jozefkerk, hoek Bredabaan/Merksemheidelaan..Medewerkenden zijn o.a.: het Christelijk Thools mannenkoor "Rehoboth", orgel: Bram Bout, het jongerenkoor "Hananja" uit Tholen, orgel: Kees v.d. Maas, en enkele instrumentalisten. Meditatie door evan-

gelist A. van Setten. Collecte t.b.v. evangelisatiepost de Bron te Merksem.

Veenendaal

Kerstzangavond op **12 december**, aanvang 19.30 uur, in de Adventkerk van de Geref. Gemeente, Vijftien Morgen 51. M.m.v. gemengd koor "Met hart en stem", jeugdkoor "De kleine harp" en Instrumentaal Ensemble "Con Passione." Orgel Bert Roest. Opening en meditatie door ouderling Van Zetten.

Zeist

Adventzangavond op **12 december**, aanvang 19.30 uur, in de kerk van de Geref. Gemeente, Joubertlaan 5 (hoek Bergweg). Hieraan werken o.a. mee: het gemengd koor "Sursum Corda" en het jongerenkoor "Rehobothzangers", organist Christiaan Korpershoek en enkele instrumentalisten, Opening en meditatie door ds. J.J. van Ekeveld. Collecte t.b.v. de plaatselijke evangelisatie.

■ WORKSHOP VOGG TE VEENENDAAL

De afdeling Centrum/Noordwest van de VOGG nodigt u uit voor een workshop op **12 december**, van 14.00 tot 17.00 uur, in de Westerkerk in Veenendaal (Goudvink 2), waar een nieuw Skrabl-orgel staat. Het onderwerp 'koraaltriospel' zal centraal staan. Rien Donkersloot is onze gastdocent. Graag vragen we enkele vrijwilligers die een koraaltrio willen voorbereiden en tijdens de workshop willen voorspelen.

Wilt u actief deelnemen aan deze workshop? Meldt u dan **uiterlijk 5 december** aan via vogg.centrum@filternet.nl of 0318-556015.

■ KONINKLIJKE ONDERSCHIEDINGEN

• Donderdag 12 november heeft ouderling P. Janse een koninklijke onderscheiding ontvangen, hij is benoemd tot lid in de Orde van Oranje-Nassau. In het bijzijn van familie en kerkenraad werd hem de decoratie opgespeld door burgemeester Schouwenaar van Middelburg. Veertig jaar ambtsdrager in de kerkelijke gemeente, een voorrecht en ook een verantwoordelijkheid. Ds. Van Gelder wees in zijn toespraak op Bijbelse voorbeelden. Ouderling P. Janse mocht iets vertellen over de hulp en de leiding des Heeren in zijn leven. Ds. De Heer eindigde met dankgebed, na het zingen van Ps. 119:83.

Kerkenraad Geref. Gemeente
Middelburg-Zuid

• Donderdag 12 november was voor onze gemeente een bijzondere dag. Het

was toen precies 125 jaar geleden dat de gemeente werd geïnstitueerd. Verder ontving ons mede-gemeentelid mevr. M.J. Niebeek op deze dag, uit handen van burgemeester Janssen van Zeist, de versierselen die behoren bij het lidmaatschap van de Orde van Oranje-Nassau. Deze koninklijke onderscheiding werd haar toegekend wegens haar vele verdiensten binnen de vrouwenvereniging en de maatschappij. Gedurende tal van jaren heeft mevr. Niebeek haar creatieve talenten mogen inzetten bij het geheel belangeloos vervaardigen van vele fraaie en unieke producten, die ten bate van de zending en evangelisatie werden verkocht. Ook werkte ze lange tijd als vrijwilligster in een christelijke bibliotheek. Vanaf deze plaats feliciteren wij mevr. Niebeek nogmaals met dit hoogtepunt en wensen we haar 's Heeren onmisbare zegen voor de toekomst toe.

Kerkenraad Geref. Gemeente Zeist

De Vluchtheuvel

De Vluchtheuvel gaat uit van de Gereformeerde Gemeenten en biedt professionele hulp bij psychosociale problemen, zoals huwelijksproblemen, psychische problemen, eenzaamheid, rouwverwerking, identiteitsvragen en opvoedings-

vragen. De Vluchtheuvel werkt landelijk. Er zijn kantoren en/of gesprekslocaties te Goes, Dordrecht, Woerden, Amersfoort, Zwolle, Lelystad en Rijssen.

Hulp vragen?

Hebt u, ook als ambtsdrager, behoefte aan overleg over een bepaalde situatie? Of wilt u direct hulp vragen? Dan kunt u tijdens het spreekuur op werkdagen **tussen 10.00 uur en 12.00 uur** bellen voor aanmelding en advies: **0348-48 99 99**. Alle hulpvragen van jongeren en met betrekking tot jongeren (en kinderen) tot en met 17 jaar via *SGJToegang*, iedere werkdag tussen 8.30 uur en 17.00 uur: 033-475 33 00. Voor hulp aan doven of slechthorenden kunt u mailen naar: jzwerusv@cbgg.nl

Meer weten?

Voor algemene informatie zijn we iedere werkdag bereikbaar van 8.30 uur tot 17.00 uur op nummer 0113-213098. Of kijk op de website. Daar kunt u zich ook digitaal aanmelden voor hulp: www.stichtingdevluchtheuvel.nl

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

KERKDIENSTEN

■ ZONDAG 6 DECEMBER 2009

Aagtekerke 9.30 uur ds. Tuinier en 14.30 en 19.00 uur leesdienst; Alblasserdam 9.30 (H.A.) en 16.30 uur (Nabetr.) ds. B. van der Heiden; Alphen a/d Rijn 16.00 uur stud. Maljaars; Andijk 10.00 en 16.00 uur stud. Baaijens; Apeldoorn 10.00 uur ds. Kleppe en 15.30 uur stud. G.W.S. Mulder; Arnhem 17.00 uur ds. Van Ekeveld; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. Terlouw; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur leesdienst; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. Mouw; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Berkenwoude 10.00 uur ds. Paul en 19.00 uur ds. De Waard; Bodegraven 10.00 en 18.30 uur stud. Maljaars; Boskoop 16.30 uur ds. Paul; Brakel 10.00 en 18.00 uur ds. Van Rijswijk; Capelle a/d IJssel-Middelwate-

ring 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. Moerkerken en 19.00 uur ds. Terlouw; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Delft 15.30 uur ds. Driessen; Deventer 15.00 uur ds. Schreuder; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. Schipper; Doetinchem 15.00 uur ds. De Wit (H.D.); Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. Brugge; Ede (Nieuwe Kerk, Verl. Maanderweg 33) 12.30 uur (H.D.) ds. Verschuure en 19.00 uur ds. Kleppe; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Van Manen; Emmeloord 18.15 uur ds. Kattenberg; Enkhuizen 10.00 en 16.00 uur ds. Heijkamp; Enter 15.00 uur ds. J. Karels; Ermelo 18.30 uur ds. Schot; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. Meeuse en 14.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30

uur ds. Verweij; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. Hakvoort en 14.00 uur leesdienst; 's-Gravenzande 9.30 en 15.30 uur leesdienst; Groningen 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Haamstede 10.00 uur ds. C. Harinck en 19.00 uur ds. Moens; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.30 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. Joosse; Hilversum 16.00 uur ds. Labee; Houten 11.00 en 17.00 uur (H.D.) ds. Van der Net; Kampen 9.30 (H.D.) en 15.00 uur ds. Tanis; Kamperland 14.30 uur ds. Meeuse; Kapelle-Biezeling 9.30 en 18.00 uur ds. Baan en 14.00 uur leesdienst; Katwijk aan Zee 18.30 uur stud. Visser; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. Beens; Kortgene 18.30 uur ds. C. Harinck; Krabbendijke 14.00 uur ds. Van Krimpen; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Kruiningen 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. Hoogerland en 14.00 uur leesdienst; Leerdam 14.30 uur ds. Karens; Lelystad 9.30 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Neele; Meeuwen 19.00 uur ds. L. Blok; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. Moens; Melissant 14.30 uur ds. Schipper; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. De Heer en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 14.00 uur ds. De Heer; Mijdrecht 19.00 uur ds. Visscher; Moerkapelle 18.30 uur ds. Driessen (doventolk); Naaldwijk 19.00 uur ds. Joosse; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Vermeij; Nieuwdorp 14.00 uur ds. Hakvoort; Nieuwer ter Aa 15.30 uur ds. W. Harinck; Nieuwe Tonge 10.00 en 18.00 uur ds. P. Blok; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur (H.D.) ds. Gunst; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur stud. G.W.S. Mulder; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur (H.D.) ds. Schot; Opperdoes 19.00 uur stud. Baaijens; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Pater; Poortugaal 14.30 uur ds. Brugge; Rhenen 10.00 uur ds. Van Gelder; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. De Leeuw; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 en 16.30 uur ds. Mijnders; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. De Wit; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rilland-Bath 14.30 en 18.30 uur ds. Tuinier; Rotterdam-Alexanderpolder 14.30 uur ds. Silfhout; Rotterdam-Centrum 17.00 uur ds. Van Gelder; Rotterdam-IJsselmonde 14.30 uur ds. Pater; Rotterdam-Zuidwijk 14.30 uur ds. P. Mulder; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Bakker en 14.00 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. Verschuure; Sliedrecht (Middeldiepstraat 31) 12.30 uur ds. W.J. Karels en 19.00 uur leesdienst; Soest 9.30 (H.A.) en 15.00 uur ds. Visscher; Stad aan 't Haringvliet 14.30 uur ds. Bakker; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. Boeder; Tho-

len 10.00 uur ds. De Jongste en 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. Labee; Uddel 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. Van Belzen; Veen 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Veenendaal 15.30 uur ds. F. Mulder; Vlaarding 14.30 uur ds. De Leeuw; Vlissingen 9.30 uur leesdienst en 15.30 uur ds. Baan; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Golverdingen en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 (H.D.) en 18.00 uur ds. Karens; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Zwolle 9.30 en 19.00 uur ds. Vogelaar.

■ DINSDAG 8 DECEMBER 2009

Dirksland 19.30 uur ds. Schipper; Mijdrecht 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Naaldwijk 19.45 uur ds. Van Eckeveld; Oosterland 19.30 uur ds. De Heer; Puttershoek 19.30 uur ds. Hoogerland; Uddel 19.30 uur ds. Mouw; Urk 19.30 uur ds. Van Belzen.

■ WOENSDAG 9 DECEMBER 2009

Hellevoetsluis 19.30 uur ds. Brugge; Hilversum 19.45 uur ds. Baan; Hoofddorp 19.30 uur ds. De Leeuw; Hoogvliet 19.45 uur ds. Schipper; Leerdam 19.30 uur ds. Melis; Meeuwen 19.30 uur ds. Mondria; Moerkapelle 14.30 uur ds. Clements (huw.bev.); Nieuwer ter Aa 19.45 uur ds. Van Belzen; Oosterend-Texel 19.00 uur ds. Van Dieren; Rijssen-Zuid 19.30 uur ds. Schreuder; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. L. Blok; Rotterdam-Zuidwijk 19.45 uur ds. Karens; Scherpenisse 19.30 uur ds. Bakker; Westzaan 19.30 uur ds. Van der Net; Zaandam 19.30 uur ds. Van Aalst.

■ DONDERDAG 10 DECEMBER 2009

Aagtekerke 14.15 uur ds. Tuinier (huw.bev.); Aalburg 19.30 uur ds. Van Belzen; Alphen a/d Rijn 19.30 uur ds. Schot; Boskoop 19.30 uur ds. Van Manen; Delft 19.30 uur ds. Vermeij; Houten 19.30 uur ds. Van der Net; Krimpen a/d IJssel 19.45 uur ds. P. Mulder; Marknesse 19.30 uur ds. De Wit; Moerkapelle 13.45 uur ds. Neele (huw.bev.); Nijkerk 18.30 uur ds. B. van der Heiden; Nisse 19.30 uur ds. Bakker; Opheusden 19.30 uur ds. F. Mulder (zendingsdienst); Ouddorp 19.30 uur ds. Van Eckeveld; Tricht-Geldermalsen 19.30 uur ds. Labee; Zwolle 9.30 en 19.00 uur ds. Vogelaar.

■ VRIJDAG 11 DECEMBER 2009

Kootwijkerbroek 14.30 uur ds. Beens (huw.bev.).

■ ZATERDAG 12 DECEMBER 2009

Capelle a/d IJssel-Middelwatering 15.00 uur ds. Silfhout (aangepaste dienst); Dordrecht 10.00 uur ds. W. Harinck (dovendienst).

■ EVANGELISATIEPOSTEN

Alkmaar:

Evangelist G. Baan; kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 16.30 uur. U bent hartelijk welkom in de inloop/bijbelshop 't Wuiver, Stationsweg 96a, Alkmaar (t.o. NS- en busstation). Openingstijden: dinsdag t/m vrijdag van 10.00-16.00 uur, zaterdag van 13.00-17.00 uur.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; kerkgebouw Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70. Samenkomsten iedere zondag 10.30 en 17.00 uur.

Steun het evangelisatiewerk door uw gift en belangstelling. Breng eens een bezoek aan onze evangelisatiepost. Hartelijk welkom! Openingstijden: dinsdag tot en met zaterdag van 10.00 tot 16.00 uur.

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist S. de Visser; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Op vakantie in Friesland? Welkom in onze inloop, die geopend is op vrijdag van 11.00 tot 16.00 uur en zaterdag van 11.00 tot 15.00 uur.

Merksem:

Evangelist A. van Setten; kerkgebouw "De Bron", Oude Bareellei 64; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

U bent ook hartelijk welkom in het inloophuis, geopend van dinsdag t/m vrijdag van 13.00-16.00, donderdagavond van 18.00-21.30 uur en zaterdag van 10.30-13.00 uur.

Rotterdam:

Inloop- en Bijbelcentrum 'In de Gouwstraat', Gouwstraat 36-b, Rotterdam-Charlois. Kom eens langs, u bent hartelijk welkom. De inloop is geopend van dinsdag tot en met zaterdag tussen 10.00 en 16.00 uur.

Tilburg:

Kerkruimte: Offenbachstraat 105 Tilburg. Het inloopcentrum: Het Kruispunt, is geopend op di en wo van 14.00-17.00 u. Do van 10.00-17.00 u. Zat. van 13.00-16.00 u. U bent van harte welkom.

ADVERTENTIES

**KLASSE
MAAKT ONDERSCHIED**

Stolk Orgels
is hoofddealer van:
**Johannus - Eminent
Domus - Ahlborn**

**Stolk
orgels**
tel.: 0180 - 31 56 52

Nieuwkerk a/d IJssel, Vrijheidslaan 55,
Krabbendijke, Oostpolderweg 1
Nederhemert Nrd., Ormelingstraat 36
Beesd, Veerweg 14
Papendrecht, Overtoom 18

UNIEK IN PRIJS

**begrafenisverzorging
Den Hollander**

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam,
Gouda, Den Haag en omstreken.

Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst
uitvaartcentrum of thuis met koeling.

Geen crematies.

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509

www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

Orgelbouw Advies Commissie
een betrouwbare partner!

nieuwbouw • restauratie • overplaatsing • onderhoud

ook voor akoestische
vraagstukken

Vereniging van
Organisten der
Gereformeerde
Gemeenten

Neem voor meer informatie
contact op met
Dhr. H. den Hollander
Tel. (010) 435 44 35

RST
Zorgverleners

KRAAMZORG

THUISZORG

RST Zorgverleners.
800 zorgverleners staan voor u klaar!
Voor identiteit en kwaliteit.

Bel voor informatie over kraamzorg,
wijkzorg, gespecialiseerde
verzorging, verpleging,
(huishoudelijke) verzorging:
0342 - 42 23 24.
Of wordt zelf RST Zorgverlener!
Reageer op: 0342 - 40 54 65 of
info@rstzorg.nl.

**Identiteit
Kwaliteit!**

Tel. (0342) 42 23 24

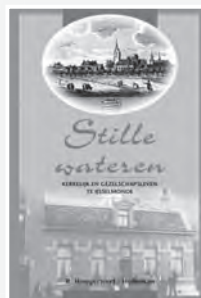
Burg. Kuntzelaan 27-a • Postbus 154
3770 AD Barneveld • Fax (0342) 42 25 50
www.rstzorg.nl • E-mail: info@rstzorg.nl

**CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING
G. WEGENAAR**

Buurtlaan West 26 tel. 0318-526641
3905 JR Veenendaal www.wegenaar.nl

VAKANTIE IN DE BETUWE
Voor rust, ruimte en gezelligheid
bent u welkom op minicamping
DE VIJVERHOF in OMMEREN
Kindvriendelijke activ.,
caravanverhuur voor 4 pers.
en vakantiewoning voor 6 pers
info:0344 601973 of
www.vijverhof-ommeren.nl

**Nieuwe
waardevolle
uitgaven
van
Gebr. Koster**

Stille wateren
A. Hoogerwerf-Holleman
Kerkelijk en gezelschapsleven te
IJsselmonde
Het gezin van Cleys Kranen-
burg, te IJsselmonde, behoorde
in de 19^e eeuw tot de be-
droefden om der bijeenkomst
wil, die de vaderlandse kerk
verlieten en bijeenkwamen in
gezelschappen. Dit boek vertelt
over de moeilijke weg die zij
- en aanverwante families -
moesten gaan om weer tot
een geordend kerkelijk leven
te komen.
Gebonden, 138 pag. **14,90**

Eerste zestal predicaties
Ds. J. Fraanje
Ds. J. Fraanje (1878-1949) nam
een vooraanstaande plaats
in onder de predikanten van
Gereformeerde Gemeenten
en had door zijn bevindelijke
prediking veel achting onder
Gods volk.
Zijn nalatenschap bestaat uit
ruim vijftig preken waaronder
zes zestallen. In dit eerste
zestal zijn de volgende preken
opgenomen: drie kerstpreken
over Lukas 2:7, twee oudejaar-
spreken over Psalm 65: 1 en 2
en Genesis 19:29 en een nieuw-
jaarsprek over Efeze 3:21.
Gebonden, 159 pag. **12,50**

Twee boeken Gods
De natuur in de Heilige Schrift, ge-
zien door de ogen der oudvaders.

Dit dagboek werd door K. Hage-
man samengesteld uit de geschrif-
ten van oudvaders en bepaalt
ons erbij dat God in de natuur
de dingen zo heeft geschapen
dat ze geestelijk overgebracht
en toegepast kunnen worden.
De natuur is één groot boek,
met talloze bladen die heilzaam
onderwijs, nuttige opwekkingen
en welgemeende vermaningen
bevatten.
Gebonden, 375 pag. **24,90**

De schepping
A. van de Kieft
De auteur, die ouderling is in de
Gereformeerde Gemeente van
Barneveld, wil met dit boek iets
doorgeven van de grote werken
Gods, zowel in de schepping
als in de herschepping. Het is
zijn wens dat ze de lezer mede
mogen leiden tot kennis van de
grote Schepper, Die Zijn scep-
ping nog altijd onderhoudt.
Paperback, 122 pag. **10,00**

verkrijgbaar bij de boekhandel

www.gebrkoster.nl

KO985

Gebr. Koster
Nairacraat 17, 3771 AW Barneveld
Tel. 0342 - 41 69 86

Vereniging "een handreiking"

Reformatische vereniging voor familie van psychisch zieken

Veel mensen lijden ernstig onder psychische ziekten. Ook voor hun familieleden kan dit een zware belasting zijn.

Het doel van vereniging "een handreiking" is:

- bevorderen van onderlinge contacten, o.a. door het organiseren van regionale avonden over diverse onderwerpen.
- geven van advies en voorlichting, o.a. via het verenigingsblad en via onze website
- belangenbehartiging, o.a. door in gesprekken met zorginstellingen en politiek de aandacht te vragen voor psychisch zieken en hun familieleden

Wilt u meehelpen de doelstellingen te bereiken? Wordt lid! De contributie bedraagt € 18,00 per jaar.

Postbus 80, 7950 AB Staphorst
Tel 0522-465458
www.eenhandreiking.nl

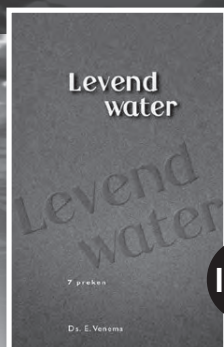
HARKES *Persoonlijke zorg
voor uw begrafenis*
Begravenissen

Telefoon (0172) 21 21 22

Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop

*Wij verzorgen alleen begravenissen
Dag en nacht bereikbaar – overal te ontbieden*

ds. E. Venema Levend water

12.50

Ten behoeve van het bouwfonds van de Geref. Gemeente te Drachten is een bundel met 7 preken van wijlen ds. E. Venema verschenen over de volgende teksten: Gen. 3:21, Deut. 34:5, Job 19:25a, Psalm 34:7, Matth. 16:21, Joh. 19:28b en Hand. 2:4a. Ds. E. Venema is vanaf 1973 tot 1981 aan de gemeente van Drachten verbonden geweest.

Geb. 123 blz.

BESTELBON

Ik bestel exempla(r)en van de prekenbundel "Levend Water" van ds. E. Venema. Bij de levering ontvang ik een factuur van de bestelde boeken die ik per omgaande zal voldoen.

Naam:

Adres:

Postcode:

Handtekening:

Bon inleveren bij / sturen naar: fam. A.Th. de Boer, Stationsweg 59, 9201 GH Drachten.
Telefonisch bestellen kan ook: (0512) 519839
of per email: aukedeboer@solcon.nl

Weest in geen ding bezorgd

Een geschenboekje
tot troost en
bemoediging.

€ 7,50
excl. verzendkosten

14 korte meditaties van
8 predikanten van de
Gereformeerde Gemeenten.
Met bijpassende gedichten
en illustraties.
96 pagina's, paperback.

Dit boekje is bijzonder geschikt
als geschenk in tijden van ziekte,
zorg of verdriet.

Het eerste deeltje "Vreest niet"
is nog beperkt leverbaar.

Voor bestellingen en meer informatie
over deze uitgaven:

Werkgroep Shalom
T 0113 34 20 52 of
0113 50 21 56
E shalom@filternet.nl

Begravenis Verzorging Tollenaar
Voltastraat 21, 4532 LG Terneuzen
Tel. 0115-612554 - Geen crematies

Te koop Bodegraven

Ruime uitgebouwde hoekwoning
met 7 slaapkamers, garage en st.
berging op ruim 300 m. grond.
Rustig en mooi gelegen.
Vijverlaan 20. Vr.pr. €395.000,-
Info 0182-520111 en/of op funda.nl

Vakantie op Texel

De Verrassing.nl

Veertien accommodaties, waaronder
acht bungalows en vijf nieuwe chalets.

De Noordel

Park achter De Verrassing. Vijf luxe
bungalows met veel privacy.

De Noorderhoeve.nl

Twee vakantiewoningen voor
zorgvakanties. Ook uitermate geschikt
voor minder validen.

Boeken? Bel 0222 31 89 06

Te koop: karakteristiek
WOON/ZAKENPAND in Zeeland.
Ideaal voor bedrijf/kantoor/praktijk
aan huis. Tel. 0654391591.

TE KOOP: Cavalerieweg 110
te **Veenendaal**. Fraaie eengezins-
woning (2004) nabij scholen en
kerken, in prijs verlaagd,
nu: € 249.500,- k.k. Voor meer info:
www.burglandmakelaars.nl
of 0318-628412

Uitgaande van de Gereformeerde
Gemeenten in Nederland biedt de
SHG gekwalificeerde kraamzorg
en gezins- en bejaardenzorg
die aansluit bij uw manier van
leven. Dit houdt voor ons in dat
Bijbelse normen en waarden de
basis vormen voor uw dagelijkse
levenshouding en mediagebruik.

Kraamzorg

Meldt u tijdig aan om teleurstelling te voorkomen.
Voor informatie of inschrijving kunt u ons bereiken op
telefoonnummer **0187 - 48 91 73**
b.g.g. 0342 - 49 21 55. Op werkdagen van 9.00 - 11.00 uur
en van 13.00 - 15.00 uur en op vrijdagavond van
19.00 - 21.00 uur.

Gezins- en bejaardenzorg

Voor informatie of inschrijving kunt u ons bereiken op
telefoonnummer **0166 - 65 26 05**. Op werkdagen van
9.00 - 11.00 uur en op vrijdagavond van 19.00 - 21.00 uur.

De gratis brochure zenden wij u graag toe.

De Hemelse voorbede van Jezus voor Israël
Ds. J.W. Verweij

Te bestellen bij:
Dhr. P. Slabbekoorn
Tel.nr.: 0113-571407

Het boekje kost €12,50
Excl. verzendkosten

T.b.v. Deputaatschap Israël

U vindt in deze bundel acht schriftuurlijk-bevindelijke preken. De godsdienst, waarbij, zoals de auteur het uitdrukt, men meent het zo maar uit het vak te kunnen pakken in de godsdienstige supermarkt, krijgt de doodsteek. Concreet worden de zonden aangewezen, ook de zonden van deze tijd: de speelfilms uit de videotheek en via de DVD, het gebruik van open internet, enz. De preken zijn daarom voluit actueel. Niet alle preken zijn geschikt voor de leesdienst. Er is een preek bij die onze broeder heeft gehouden bij zijn afscheid uit een van de gemeenten die hij mocht dienen. Ook is er een preek bij die hij gehouden heeft bij de bediening van het Heilig Avondmaal. Echter alleszins lezenswaardig. De andere preken zijn niet alleen nuttig voor eigen gebruik, maar ook zeer geschikt voor de leesdienst.

(Uit: voorwoord door Ds. W. Silfhout)

Vakantieplannen voor D.V. 2010?
Hartelijk welkom op camping
De Verborgene Hoek. Ook 2 vak. woningen en caravans te huur.
Fam. Wierda-Tuinier
Harich (dichtbij Oudemirdum)
kindvr. + activiteiten
z.i.e.h. tel. 0514-602065
www.deverborgenehoek.nl

ELIM

20 JAAR IN IGEDÉ

Twintig jaar geleden, na haar pensionering bij ZGG, stond zendingszuster Coby van Rossum aan de wieg van Elim in Igede, Nigeria. Samen met Nigerianen ontfermde ze zich over de gehandicapten, een vergeten en verguisde groep. Tevens zet Elim zich in voor mensen met Hiv/aids.

Dankzij het werk van Elim zijn velen in aanraking gekomen met het Evangelie. Taboes rond gehandicapten en Hiv/aids werden doorbroken. Steeds meer gehandicapten leiden een menswaardig bestaan. Gwo ogbo hohe amen! (Prijs God, amen!)

Prachtige kadotip!

De opbrengst van dit boek komt ten goede aan Elim.
ISBN/EAN 978-90-71287-30-5

Het boek ontvangt u binnen 1 week na overmaking van € 16,20 (incl. € 2,20 verzendkosten) op banknr. 31.41.58.928 t.n.v. Stichting Elim te Melissant.
Of neem contact op: avanwolfswinkel@online.nl / Tel. 0187-602803.

www.elimnigeria.nl

B.J. Janssen
Begrafenisverzorging
Sinds 1959

Wij verzorgen geen crematies

Dag en nacht bereikbaar op: 0113-34 03 07

Havikskruid 10, 4421 MN Kapelle
Mobiel 06 - 53 23 73 20
www.begrafenisverzorging-janssen.nl
E-mail: info@begrafenisverzorging-janssen.nl

kina
begrafenisverzorging

Tel. (010) 458 31 12

Dag en nacht bereikbaar Overal te ontbieden

D.W. Schipper 010-450 66 26 Capelle a/d IJssel	J. Kooijman 0182-58 39 32 Gouda
--	---------------------------------------

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Als je er samen niet meer uitkomt...

Mediation is een optie.

dr. S.D. Post MPM
nmi-mediator
06 49 49 81 44
www.sdpadvies.nl

SDPI ADVIES

Ook voor coaching en interim-management

Vos
begrafenisverzorging

Wij verzorgen begrafenissen (geen crematies) op de gehele Veluwe, in Kampen e.o. en in Rijssen e.o.

Begrafenisverzorger
G. v.d. Berg | D. Markusse | B.F. Nijhof | B. Vos

Nunspeet, Elburg e.o.	T (0341) 253 813
Kampen e.o.	T (038) 3332 383
Rijssen e.o.	T (0548) 540 053
overige plaatsen en b.g.g.	T (0577) 401 689

Begrafenisverzorging Vos
Aardhuisweg 74, 3888 MG Uddel
T (0577) 401 689

Vertrouwd verzorgd

Kerst Psalmzang

D.V. zaterdag 5 december

Grote kerk te THOLEN

Meditaties: Ds. C. van Krimpen

Aanvang 19.00 uur

Organist: Martin Weststrate

Toegang GRATIS

Deze avond wordt Psalmzang deel 5 (Kerst) opgenomen. Deze CD (à € 14,95) kunt u bestellen bij de ACTIVITEITENCOMMISSIE
KERKVERBOUW GER. GEM. KRABBENDIJKÉ
P/a Morloestraat 32 - 4413 AR Krabbendijké
Mailen mag ook naar: rienkhoogerland@kliksafe.nl

Gevr. jrg. Saambinder nr. 30, 38, 50 en 51 incl. inhoudsopgave.
Tel. 0522-462910

Begrafenisonderneming Treur

E. Treur
Kroostweg 22
3704 ED Zeist
Telefoon 030 - 6924258
www.begrafenisondernemingtreur.nl
info@begrafenisondernemingtreur.nl

NIEUWE UITGAVEN VAN DEN HERTOG

DS. L. BLOK
De rol des boeks is met Mijn naam vervuld
Acht preken
 Dit boek bevat vrije stof-
 fen en preken voor advent,
 biddag en oudjaar.
 145 blz. gebonden
 33121906 **14,90**

DS. G. BEENS E.A.
Eén ding heb ik van den Heere begeerd
Elf preken
 Uitgesproken door elf
 predikanten in de Gerefor-
 meerde Gemeente te
 Nijkerk.
 212 blz. gebonden
 33122484 **15,90**

DS. P. HONKOOP SR.
Op saffieren grondvesten
Tien preken
 Ds. Honkoop (1891-1963)
 was een markant dienaar
 van het Woord. In zijn
 prediking stond Christus
 centraal. 136 blz. gebonden
 33122217 **14,90**

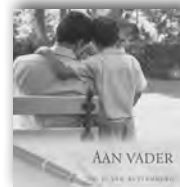
DS. A. MOERKERKEN
De onbekende ziener
Negen overdenkingen over Daniël
 Dit bijbelboek, juist ook de
 minder bekende gedeelten
 daarin, bevat een schat aan
 onderwijs.
 160 blz. gebonden
 33122569 **13,90**

DS. J. SCHIPPER
De Bron des levens
52 meditaties
 De Bron des levens is de
 Heere Jezus Christus. Hem
 te kennen en vervolgen
 te kennen, is het eeuwige
 leven.
 164 blz. gebonden
 33122514 **13,90**

DS. P. VAN RUITENBURG
Aan vader
 Kinderen hebben hun
 vader hard nodig. Met
 Gods hulp mogen vaders
 hun gezin dan ook tot
 wezenlijke steun zijn.
 68 blz. gebonden,
 leeslint
 33121876 **9,90**

DS. P. VAN RUITENBURG
Dieper buigen
Als Christus meer wordt
 Dit boekje is een vervolg
 op *Een hele verandering*.
 Hoe gaat het verder met
 Gods kinderen na hun
 aanvankelijke bekering?
 71 blz. gebonden met
 leeslint 33122385 **9,90**

DS. W. HARINCK
Gedoopt
Serie thema's voor tieners
 Op een begrijpelijke wijze
 gaat ds. Harinck in op het
 sacrament van de Doop.
 96 blz. gebonden
 33122354 **9,90**

*Eerder verschenen:
 Christen zijn,
 Alcohol*

LAURENS SNOEK
Reformatorisch en evangelisch
Serie thema's voor tieners
 Dit boekje helpt met name
 jongeren om zich een
 mening te vormen over de
 Evangelische Beweging.
 91 blz. gebonden
 33121784 **9,90**

LAURENS SNOEK
Waarom zou ik de Bijbel lezen?
 Van dertig verschillende
 kanten wordt deze vraag
 belicht. Speciaal voor
 jongeren die het lezen van
 de Bijbel niet gemakkelijk
 vinden. 69 blz.
 gebonden 33122262 **9,90**

*Eerder verschenen:
 Waarom zou ik
 in God geloven?
 Waarom zou ik bidden?*

B. HOOGHWERFF
Het volk uit Abraham gesproken
Uit het leven van Joden dit tot bekering kwamen
 Met onder meer het
 aangrijpende verhaal van
 Abraham Hijmans uit
 Klaaswaal.
 302 blz. gebonden
 33121890 **23,50**

H. NATZIJJ
Gasten en vreemdelingen op de aarde
Ali Ipema en haar vriendenkring
 Ali Ipema had geestelijke
 banden met velen van
 Gods volk in het hele land.
 240 blz. gebonden
 33122477 **19,50**

J.P. NEVEN
Die God is onze zaligheid
Uit het leven van Betje Duijzer en haar vrienden-2
 Ook in dit tweede deel
 worden treffende zaken
 weergegeven uit het
 geestelijke leven.
 176 blz. gebonden
 33122286 **15,90**

J. MASTENBROEK
Geen onheil zal de stad verstoren
Uit het leven van Hubertus Schreuders
 Een boeiende beschrijving
 van een geliefd persoon in
 het kerkelijke en maat-
 schappelijke leven van Veen
 en omstreken. 235 blz.
 gebonden 33122538 **19,50**

L.A. KROON EN S.J. VAN LEEUWEN (RED.)
Opvoeding in liefde
Een handreiking voor seksuele opvoeding in het gezin
 In het gezin speelt seksua-
 liteit een belangrijke rol.
 Het is bijbels om voorzich-
 tig en teer erover te praten.
 151 blz. paperback
 33122231 **14,90**

Den Hertog uitgeverij

AL ONZE UITGAVEN ZIJN OOK IN
 UW BOEKHANDEL VERKRIJGBAAR

Elzenkade 6 - Houten
 Postbus 150, 3990 DD Houten
 Tel. (030) 637 34 34
 Fax (030) 634 66 88
 E-mail: boeken@hertog.nl
 www.hertog.nl

Segeersstraat 30
 4331 JP Middelburg
 Tel. (0118) 61 24 86

Oost-Voorstraat 36a
 3262 JE Oud-Beijerland
 Tel. (0186) 61 77 24

Breng ook eens een bezoek aan onze boekwinkels
 in Houten, Middelburg of Oud-Beijerland

DS. J.M.D. DE HEER
De evangelische beweging
 Dit boek wil een schets
 geven van de evangelische
 beweging. Er wordt een
 inhoudelijk oordeel ge-
 vormd op basis van Gods
 Woord. 196 blz. gebonden
 33122460 **15,90**

